Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 2. aprila 2020*

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Načelo enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu – Direktiva 2000/78/ES – Prepoved vsakršne diskriminacije na podlagi starosti – Javni poziv za prijavo interesa – Pogoji za sodelovanje – Izključitev upokojencev, ki so bili zaposleni v javnem in zasebnem sektorju“

V zadevi C-670/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (deželno upravno sodišče za Sardinijo, Italija) z odločbo z dne 21. februarja 2018, ki je na Sodišče prispela 29. oktobra 2018, v postopku

CO

proti

Comune di Gesturi,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi L. S. Rossi, predsednica senata, J. Malenovský in F. Biltgen (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. novembra 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za CO G. L. Machiavelli, F. Cocco Ortu in M. Tronci, avvocati,

– za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z M. Santorom in A. Jacoangelijem, avvocati dello Stato,

– za grško vlado E.-M. Mamouna, agentka,

– za Evropsko komisijo B.-R. Killmann in C. Valero, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: italijanščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1 in 2 Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med CO in Comune di Gesturi (občina Gesturi, Italija) zaradi poziva za prijavo interesa, katerega predmet sta izvedba študije in svetovanje ter ki iz sodelovanja izključuje upokojence.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V skladu s členom 1 Direktive 2000/78 je „namen te direktive opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti [invalidnosti], starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja“.

4 Člen 2 te direktive določa:

„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.

2. V smislu odstavka 1:

(a) se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1;

(b) se šteje, da gre za posredno diskriminacijo, kadar je zaradi kakšne na videz nevtralne določbe, merila ali prakse neka oseba določene vere ali prepričanja, ki ima določen hendikep [določeno invalidnost] ali je določene starosti ali spolne usmerjenosti, v primerjavi z drugimi v slabšem položaju, razen če:
(i) tako določbo, merilo ali prakso objektivno upravičuje legitimni cilj in je način uresničevanja tega cilja primeren in nujen […]

[…]“

5 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. V mejah pristojnosti, ki so prenesene na [Evropsko Unijo], se ta direktiva uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva:

(a) pogoje, pod katerimi je dostopna zaposlitev, samozaposlitev ali delo, vključno z izbirnimi merili in pogoji za sprejem v službo, ne glede na to, za katero vejo dejavnosti ali hierarhično mesto gre, vključno z napredovanjem;

[…]

(c) zaposlitev in delovne pogoje, vključno z odpustitvijo in plačilom;

[…]“

6 Člen 4(1) te direktive določa:

„Ne glede na člen 2(1) in (2) lahko države članice predvidijo, da različno obravnavanje, ki temelji na neki značilnosti v zvezi s katerim od motivov [razlogov] iz člena 1, ne predstavlja diskriminacije, če zaradi narave določene poklicne dejavnosti ali zaradi konteksta, v katerem se izvaja, takšna značilnost predstavlja bistveno in odločilno zahtevo za neki poklic, pod pogojem, da je cilj legitimen in zahteva sorazmerna.“

7 Člen 6 Direktive 2000/78, naslovljen „Upravičenost različnega obravnavanja zaradi starosti“, v odstavku 1 določa:

„Ne glede na člen 2(2) lahko države članice predvidijo, da različno obravnavanje zaradi starosti ne predstavlja diskriminacije, če ga v kontekstu nacionalnega prava objektivno in razumno utemeljujejo z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji zaposlovalne politike, delovnega trga in poklicnega usposabljanja, in če so načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.

Tako različno obravnavanje je lahko med drugim:

(a) določitev posebnih pogojev glede dostopnosti zaposlitve in poklicnega usposabljanja, zaposlitve in dela, vključno s pogoji glede odpustitve in plačila, za mlade osebe, starejše delavce in osebe, ki so dolžne skrbeti za druge, zato da se spodbuja njihovo poklicno vključenost ali jim zagotavlja varstvo;

(b) z določitvijo minimalnih pogojev glede starosti, delovnih izkušenj ali delovne dobe glede dostopa do zaposlitve ali kakšnih ugodnosti, povezanih z zaposlenostjo;

(c) z določitvijo najvišje starosti za zaposlitev, ki temelji na zahtevah glede usposobljenosti za zadevno delovno mesto, ali na potrebi po primerni dobi zaposlenosti pred upokojitvijo.“

Nacionalno pravo

8 Člen 5(9) decreto-legge 6 luglio 2012, n. 95, convertito con modificazioni dalla legge 7 agosto 2012, n. 135 (uredba-zakon št. 95 z dne 6. julija 2012, ki je bila z zakonom št. 135 z dne 7. avgusta 2012 (redni dodatek h GURI št. 156 z dne 6. julija 2012) s spremembami preoblikovana v zakon), v različici, kakor je bila spremenjena s členom 6 decreto-legge 24 guigno 2014, n. 90, convertito dalla legge 11 agosto 2014, n. 114 (uredba-zakon št. 90 z dne 24. junija 2014, ki je bila z zakonom št. 114 z dne 11. avgusta 2014 preoblikovana v zakon (redni dodatek h GURI št. 190 z dne 18. avgusta 2014)) (v nadaljevanju: uredba-zakon št. 95/2012), ureja oddajo naročil javnih organov za izvedbo študije in svetovanje, pri čemer jim med drugim prepoveduje, da takšna naročila oddajo upokojencem, ki so bili zaposleni v zasebnem in javnem sektorju. Javni organi prav tako ne smejo tem upokojencem podeliti vodstvenih ali upravnih funkcij ali funkcij v upravnih organih javnih organov ter podjetij in družb, ki jih ti javni organi obvladujejo, razen funkcije člana upravnega odbora lokalnih podjetij ter člana ali nosilca voljenih organov nekaterih podjetij. Vendar se dopušča, da se lahko tem upokojencem te funkcije, naloge in sodelovanja dodelijo, če se opravljajo prostovoljno. Poleg tega je v zvezi z vodstvenimi in upravnimi funkcijami ter s pridržkom njihove prostovoljnosti določeno, da trajanje mandatov pri istem javnem organu ne sme biti daljše od enega leta, brez možnosti podaljšanja ali obnovitve.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

9 Občina Gesturi je 28. decembra 2017 objavila poziv za prijavo interesa za oddajo naročil za izdelavo študije in svetovanje za občinski center za recikliranje.

10 Ta poziv za prijavo je glede pogojev za sodelovanje vseboval določbo, ki je od kandidatov zahtevala, da izpolnjujejo te pogoje: „Diploma s področja medicine in kirurgije – Specializacija s področja higiene – Dokazane vsaj petletne izkušnje pri vodenju Servizio Sanitario Nazionale [nacionalna zdravstvena služba, Italija] – Subjekt ne sme biti upokojeni delavec, ki je bil zaposlen v zasebnem ali javnem sektorju“.

11 Čeprav je oseba CO izpolnjevala vse poklicne zahteve, navedene v navedenem pozivu za prijavo, ji ni bilo dovoljeno sodelovati v postopku, ker je bila upokojena javna uslužbenka.

12 Ker določba o izključitvi upokojencev iz kroga potencialno upravičenih kandidatov pomeni posredno diskriminacijo na podlagi starosti in bi jo bilo zato treba razglasiti za nezakonito ali celo nično, je oseba CO zoper poziv za prijavo interesa iz postopka v glavni stvari pri Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (deželno upravno sodišče za Sardinijo, Italija) vložila tožbo.

13 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari v tožbi trdi, da je treba člen 5(9) uredbe-zakona št. 95/2012, ki javnim organom prepoveduje oddajo naročil za izdelavo študije in svetovanje upokojencem, ki so bili zaposleni v zasebnem in javnem sektorju, zavrniti, ker je v nasprotju z Direktivo 2000/78. Poleg tega naj bi ta določba kršila člen 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Navedena tožeča stranka trdi, da nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari povzroča posredno diskriminacijo, ki je ni mogoče upravičiti z nobenim legitimnim ciljem.

14 Predložitveno sodišče se sprašuje o združljivosti nacionalne določbe iz postopka v glavni stvari s členoma 1 in 2 Direktive 2000/78. Če bi dejansko šlo za posredno diskriminacijo, predložitveno sodišče dvomi o obstoju morebitne upravičenosti v smislu člena 6 te direktive. Ne bi naj namreč bilo verjetno, da bi lahko naročilo za izdelavo študije in svetovanje, ki sta dokaj zapletena in zahtevata določene izkušnje, dobro opravile osebe, ki začnejo poklicno kariero. Ukrep, ki iz oddaje takšnih naročil izključuje upokojence, naj torej ne bi bil ustrezen glede na zastavljeni cilj spodbujanja zamenjave zaposlenih z zaposlovanjem mlajših oseb.

15 V teh okoliščinah je Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (deželno upravno sodišče za Sardinijo) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali načelo prepovedi diskriminacije iz členov 1 in 2 Direktive [2000/78] nasprotuje določbi iz člena 5(9) uredbe-zakona št. [95/2012], ki javnim organom prepoveduje oddajo naročil za izvedbo študije in svetovanja upokojenim delavcem, ki so bili zaposleni v zasebnem ali javnem sektorju?“

Vprašanje za predhodno odločanje

16 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 2000/78 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki javnim organom prepoveduje oddajo naročil za izvedbo študije in svetovanje upokojencem.

17 Najprej je treba v zvezi s trditvijo tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, da predložitveno sodišče vprašanja ni analiziralo z vidika načela svobode opravljanja storitev, opozoriti, da lahko za nacionalno ureditev, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari – ki se brez razlikovanja uporablja za italijanske državljane in državljane drugih držav članic – določbe o temeljnih svoboščinah, zagotovljenih s Pogodbo DEU, praviloma veljajo le takrat, kadar se ta nacionalna ureditev uporablja za položaje, ki

so povezani s trgovino med državami članicami (glej v tem smislu sodbo z dne 11. junija 2015, Berlington Hungary in drugi, C-98/14, EU:C:2015:386, točka 24, in sklep z dne 4. junija 2019, Pólus Vegas, C-665/18, neobjavljen, EU:C:2019:477, točka 17).

18 V obravnavani zadevi pa ni tako, saj so vsi elementi spora o glavni stvari omejeni na eno samo državo članico, in sicer na Italijansko republiko.

19 Da bi se lahko odgovorilo na vprašanje, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče, je treba preučiti, ali nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe Direktive 2000/78 in – če je tako – ali uvaja različno obravnavanje na podlagi starosti, ki je lahko v nekaterih primerih glede na člen 6 navedene direktive upravičeno.

20 Na prvem mestu je glede vprašanja, ali ureditev iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe Direktive 2000/78, iz naslova, uvodnih izjav, vsebine in cilja te direktive razvidno, da naj bi se z njo vzpostavil splošen okvir, ki zagotavlja enako obravnavanje „pri zaposlovanju in delu“ vseh oseb, tako da jim omogoči učinkovito varstvo pred diskriminacijo, ki temelji na enem od razlogov iz člena 1 te direktive, med katerimi je tudi starost (sodbi z dne 18. junija 2009, Hütter, C-88/08, EU:C:2009:381, točka 33, in z dne 12. oktobra 2010, Ingeniørforeningen i Danmark, C-499/08, EU:C:2010:600, točka 19).

21 Poleg tega zlasti iz člena 3(1)(a) in (c) Direktive 2000/78 izhaja, da se ta direktiva v okviru pristojnosti, ki so prenesene na Unijo, uporablja „za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi“, kar se po eni strani nanaša na „pogoje, pod katerimi je dostopna zaposlitev […], vključno z izbirnimi merili in pogoji za sprejem v službo“, in po drugi na „zaposlitev in delovne pogoje, vključno z odpustitvijo in plačilom“ (glej v tem smislu sodbi z dne 18. junija 2009, Hütter, C-88/08, EU:C:2009:381, točka 34, in z dne 12. januarja 2010, Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, točka 32).

22 Nacionalna ureditev, ki javnim organom na splošno prepoveduje, da se osebam iz zasebnega in javnega sektorja odda naročilo za izvedbo študije in svetovanje, ker so se upokojile, te osebe izključuje iz vsakršnega postopka zaposlovanja ali zaposlitve.

23 Iz tega sledi, da taka ureditev neposredno vpliva na nastanek delovnega razmerja in *a fortiori* na opravljanje nekaterih poklicnih dejavnosti zadevnih oseb, zato je treba šteti, da določa pravila o pogojih, pod katerimi je dostopna zaposlitev v smislu člena 3(1)(a) Direktive 2000/78.

24 V teh okoliščinah ureditev iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe Direktive 2000/78.

25 Na drugem mestu je treba glede vprašanja, ali ta ureditev uvaja različno obravnavanje na podlagi starosti v smislu člena 2(1) Direktive 2000/78, spomniti, da v skladu s tem členom „‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1“ te direktive. V členu 2(2)(a) navedene direktive je pojasnjeno, da se v smislu odstavka 1 tega člena šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je obravnavanje osebe manj ugodno kakor obravnavanje druge osebe v primerljivem položaju iz katerega od razlogov iz člena 1 navedene direktive. V skladu s členom 2(2)(b) Direktive 2000/78 gre za posredno diskriminacijo, kadar je zaradi neke na videz nevtralne določbe, merila ali prakse neka oseba določene starosti v primerjavi z drugimi v slabšem položaju.

26 V obravnavani zadevi je treba navesti, da se člen 5 uredbe-zakona št. 95/2012 sicer res ne nanaša neposredno na določeno starost. Izključitev sodelovanja na pozivih za prijavo interesa, da bi javni organi oddali naročila za izdelavo študije in svetovanje, se namreč nanaša na vse upokojence, čeprav starost, pri kateri so te osebe lahko bile upravičene do starostne pokojnine, ni enaka za vse od teh oseb, saj se ta starost lahko glede na stališče, ki ga je italijanska vlada predstavila na obravnavi, giblje

med 60 in 75 let. Vendar nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari s sklicevanjem na upokojitev posredno temelji na merilu glede starosti, saj je prejemanje starostne pokojnine pogojeno z dopolnitvijo določene delovne dobe in dopolnitvijo določene starosti.

27 Vendar je treba šteti, da nacionalna ureditev, ki upokojencem prepoveduje sodelovanje pri pozivih javnih organov za prijavo interesa za oddajo naročil za izdelavo študije in svetovanje, te osebe manj ugodno obravnava kot vse tiste, ki še vedno opravljajo poklicno dejavnost.

28 S takšno ureditvijo je zato vzpostavljena posredna diskriminacija na podlagi starosti zadevne osebe, v nasprotju z – med drugim – tisto, ki je bila obravnavana v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 21. maja 2015, SCMD (C-262/14, neobjavljena, EU:C:2015:336, točki 28 in 30), ki se je uporabljala glede na družbeno-poklicni status ali kategorijo, v katero je zadevna oseba spadala na nacionalni ravni, tako da je prepovedala hkratno prejemanje starostne pokojnine in dohodka iz poklicne dejavnosti.

29 Iz tega je razvidno, da ureditev iz postopka v glavni stvari pomeni različno obravnavanje, ki posredno temelji na starosti v smislu določb člena 1 v povezavi z določbami člena 2(2)(b) Direktive 2000/78.

30 Na tretjem mestu je treba glede vprašanja, ali je to različno obravnavanje lahko upravičeno glede na člen 6 Direktive 2000/78, navesti, da odstavek 1, prvi pododstavek, tega člena 6 določa, da različno obravnavanje zaradi starosti ne pomeni diskriminacije, če je v kontekstu nacionalnega prava objektivno in razumno utemeljeno z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji zaposlovalne politike, delovnega trga in poklicnega usposabljanja, in če so načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.

31 Navedeni člen 6 določa tudi, da lahko tako različno obravnavanje med drugim zajema določitev posebnih pogojev glede dostopnosti zaposlitve za mlade osebe ali določitev najvišje starosti za zaposlitev.

32 V obravnavani zadevi je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da je cilj nacionalne zakonodaje iz postopka v glavni stvari zagotoviti zamenjavo zaposlenih z zaposlovanjem mlajših oseb. Poleg tega iz pisnega stališča italijanske vlade izhaja, da ima člen 5 uredbe-zakona št. 95/2012 dvojni cilj, in sicer po eni strani učinkovito revizijo javne porabe z znižanjem stroškov delovanja javne uprave, ne da bi to vplivalo na bistvo storitev, ki se zagotavljajo državljanom, in po drugi strani olajšati pomladitev zaposlenih v javni upravi s spodbujanjem dostopa mlajših oseb do službe v javni upravi.

33 V zvezi s tem je treba najprej opozoriti, da sklicevanje na več ciljev hkrati, ki so bodisi med seboj povezani bodisi razvrščeni po pomembnosti, ne pomeni ovire za obstoj legitimnega cilja v smislu člena 6(1) Direktive 2000/78 (sodba z dne 21. julija 2011, Fuchs in Köhler, C-159/10 in C-160/10, EU:C:2011:508, točki 44 in 46).

34 Poleg tega, čeprav je lahko proračunski vidik temelj za izbiro socialne politike države članice in lahko vpliva na naravo in obseg ukrepov varstva zaposlitve, ki jih želi sprejeti, pa sam po sebi ne more pomeniti cilja te politike (glej v tem smislu sodbo z dne 20. junija 2013, Giersch in drugi, C-20/12, EU:C:2013:411, točka 51).

35 Iz tega sledi, da lahko cilj učinkovitega znižanja javne porabe – pri čemer člen 5 uredbe-zakona št. 95/2012 v splošnem gospodarskem okviru spada med ukrepe, potrebne za zmanjšanje čezmernega primanjkljaja italijanske javne uprave, in se, natančneje, s tem členom želi izogniti hkratnemu prejemanju plač in pokojnin iz javnih sredstev – vpliva na naravo ali obseg ukrepov za varstvo zaposlitve, vendar sam po sebi ne more pomeniti legitimnega cilja.

36 V zvezi s ciljem zagotavljanja pomlajevanja aktivno zaposlenih je treba opozoriti, da o legitimnosti takega cilja v splošnem interesu, ki se nanaša na politiko zaposlovanja, ni mogoče razumno dvomiti, saj je eden od ciljev, ki so izrecno določeni v členu 6(1), prvi pododstavek, Direktive 2000/78, v skladu s členom 3(3), prvi pododstavek, PEU pa je spodbujanje visoke ravni zaposlenosti eden od ciljev, ki jim sledi Unija (glej v tem smislu sodbo z dne 16. oktobra 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, točka 64).

37 V skladu s sodno prakso Sodišča je spodbujanje zaposlovanja nedvomno legitimen cilj socialne politike ali politike zaposlovanja držav članic, zlasti če gre za izboljšanje možnosti za vključitev nekaterih kategorij delavcev na poklicno pot, med drugim za spodbujanje dostopa mladih do določenega poklica (glej v tem smislu sodbi z dne 16. oktobra 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, točka 65, in z dne 19. julija 2017, Abercrombie & Fitch Italia, C-143/16, EU:C:2017:566, točka 37).

38 Natančneje, različno obravnavanje, povezano s pogoji za dostop do zaposlitve, je – kot odstop od načela prepovedi diskriminacije na podlagi starosti – upravičeno, če je zastavljeni cilj vzpostavitev uravnotežene starostne strukture med mladimi in starejšimi uradniki, da bi bilo olajšano zaposlovanje mladih in bi se spodbujalo njihovo napredovanje (glej v tem smislu sodbo z dne 21. julija 2011, Fuchs in Köhler, C-159/10 in C-160/10, EU:C:2011:508, točka 50).

39 Zato je treba za cilje zaposlovalne politike, ki se uresničujejo z nacionalno ureditvijo iz postopka v glavni stvari, načeloma šteti, da lahko objektivno in razumno upravičijo različno obravnavanje na podlagi starosti.

40 Na podlagi člena 6(1), prvi pododstavek, Direktive pa je treba še preveriti, ali so sredstva, ki se uporabljajo za uresničitev tega cilja, „primerna in nujna“.

41 Tako je treba preveriti, ali člen 5 uredbe-zakona št. 95/2012 omogoča uresničevanje ciljev zaposlovalne politike, ki jih uresničuje zakonodajalec, ne da bi se s tem pretirano poseglo v legitimne interese upokojencev, ki zaradi te določbe nimajo možnosti ponovne zaposlitve.

42 V zvezi s tem je treba spomniti, da imajo države članice široko polje proste presoje pri svoji izbiri ne le glede uresničevanja določenega cilja, med drugim na področju socialne in zaposlovalne politike, temveč tudi pri sprejemanju ukrepov za njegovo uresničevanje (glej v tem smislu sodbi z dne 22. novembra 2005, Mangold, C-144/04, EU:C:2005:709, točka 63, in z dne 16. oktobra 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, točka 68). Vendar to polje proste presoje ne sme izničiti bistva uresničevanja načela prepovedi diskriminacije na podlagi starosti (sodba z dne 12. oktobra 2010, Ingeniørforeningen i Danmark, C-499/08, EU:C:2010:600, točka 33).

43 Poleg tega morajo pristojni organi držav članic poiskati pravično ravnotežje med različnimi nasprotujočimi si interesi (sodba z dne 16. oktobra 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, točka 71).

44 Prepoved diskriminacije na podlagi starosti je treba namreč razlagati ob upoštevanju pravice do dela iz člena 15(1) Listine o temeljnih pravicah. Iz tega izhaja, da je treba nameniti posebno pozornost udeležbi starejših delavcev v poklicnem življenju ter tako v ekonomskem, kulturnem in socialnem življenju. S tem, da se te osebe obdržijo na poklicni poti, se med drugim spodbuja raznovrstnost zaposlovanja. Interes za nadaljevanje delovnega razmerja navedenih oseb pa je treba upoštevati skupaj z drugimi, morda drugačnimi interesi (glej v tem smislu sodbi z dne 21. julija 2011, Fuchs in Köhler, C-159/10 in C-160/10, EU:C:2011:508, točke od 62 do 64, in z dne 5. julija 2012, Hörnfeldt, C-141/11, EU:C:2012:421, točka 37).

45 Zato je treba ugotoviti, ali je zakonodajalec pri izvajanju širokega polja proste, ki ga ima na področju socialne in zaposlovalne politike, želel doseči ravnotežje med željo po spodbujanju dostopa mladih delavcev do zaposlitve in spoštovanjem pravice starejših oseb do dela.

46 Tako je mogoče v zvezi z zastavljenim ciljem, ki je na splošno zagotoviti pomladitev zaposlenega aktivnega prebivalstva, trditi, da tak cilj ne presega tega, kar je nujno, saj je mogoče razumno pričakovati, da se zavrne zaposlitev ali zaposlovanje upokojencev, ki so končali poklicno pot in prejemajo starostno pokojnino, da bi se spodbudila polna zaposlitev aktivnega prebivalstva ali dostop do trga dela mlajšim osebam.

47 Kot je navedlo predložitveno sodišče, pa ni gotovo, da ukrep iz postopka v glavni stvari, s katerim se upokojencem prepoveduje sodelovanje pri prijavi interesa za oddajo naročil za izdelavo študije in svetovanje, dejansko omogoča izboljšanje možnosti za vključitev mlajših oseb na poklicno pot. Ker je lahko izvrševanje naročil za izdelavo študije in svetovanje težavno in zapleteno, je starejša oseba verjetno glede na izkušnje, ki jih je pridobila, primernejša za izpolnitev naročila, ki ji je zaupano. Zato je zaposlitev starejše osebe koristna tako za javni organ, ki je objavil prijavo interesa, kot za splošni interes. Čeprav pomladitev aktivno zaposlenih lahko nastopi, če osebe z že določenimi izkušnjami kažejo zanimanje za izvrševanje takih naročil in mlajšim delavcem, ki jih bodo nasledili pri delu, ki ga bodo sprostili, omogočijo dostop do trga dela, pa naročila za izvedbo študije in svetovanje ne ustrezajo posameznim zaposlitvam za določen čas, ki ne ponujajo nobene možnosti za poznejši poklicni razvoj.

48 Poleg tega bi bilo treba preveriti, ali prepoved iz postopka v glavni stvari ne presega tega, kar je nujno za dosego zastavljenega cilja, s tem, da bi pretirano ogrožala legitimna pričakovanja upokojencev, ker ta prepoved temelji le na merilu glede starosti, ki omogoča prejemanje starostne pokojnine, in ne upošteva, ali je višina starostne pokojnine, do katere so upravičene zadevne osebe ob koncu poklicne kariere, razumna.

49 Upoštevanje višine starostne pokojnine, do katere so lahko upravičene zadevne osebe, pa bi bilo upoštevno, ker nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari tem osebam omogoča, da se jim v skladu s proračunskimi vidiki, na katere se sklicuje italijanska vlada, hkrati s ciljem zaposlovalne politike, ki temelji na pomladitvi aktivno zaposlenih, podelijo vodstvene in upravne funkcije za določen čas, ki se opravljajo prostovoljno.

50 Nacionalno sodišče, ki je edino pristojno za presojo dejanskega stanja iz postopka v glavni stvari in za razlago nacionalne zakonodaje, ki se uporablja, mora preveriti, ali je prepoved za upokojence, da sodelujejo pri prijavi interesa za oddajo naročil za izvedbo študije in svetovanje, primerna za zagotovitev uresničitve navedenega cilja in resnično odraža namen doslednega in sistematičnega doseganja tega cilja (glej v tem smislu sodbi z dne 10. marca 2009, Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, točka 55, in z dne 12. januarja 2010, Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, točka 53).

51 V tem okviru mora predložitveno sodišče med drugim preveriti, ali možnost podelitve vodstvene in upravne funkcije, ki se opravlja prostovoljno, v resnici ni cilj proračunske politike, ki se uresničuje z ureditvijo iz postopka v glavni stvari in je v nasprotju s ciljem zaposlovalne politike, ki temelji na pomladitvi aktivno zaposlenih.

52 Glede na vse navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 2000/78, zlasti njen člen 2(2), člen 3(1) in člen 6(1), razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki javnim organom prepoveduje oddajo naročil za izvedbo študije in svetovanje upokojencem, če ta ureditev po eni strani uresničuje legitimen cilj zaposlovalne politike in politike trga dela in če so po drugi strani sredstva, ki se uporabljajo za uresničitev tega cilja, primerna in nujna. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je v postopku v glavni stvari res tako.

Stroški

53 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Direktivo Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu, zlasti njen člen 2(2), člen 3(1) in člen 6(1), je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki javnim organom prepoveduje oddajo naročil za izvedbo študije in svetovanje upokojencem, če ta ureditev po eni strani uresničuje legitimen cilj zaposlovalne politike in politike trga dela in če so po drugi strani sredstva, ki se uporabljajo za uresničitev tega cilja, primerna in nujna. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je v postopku v glavni stvari res tako.

Podpisi